

**GEMEENTE
LANDSMEER**

**PERSPECTIEFNOTA
2018**

Versie 2.0

In 2014 presenteerden wij u het collegeprogramma “Vertrouwen, vernieuwen & loslaten”. Een collegeprogramma dat richting geeft en flexibel is. Voor u ligt de concept-perspectiefnota 2018. Een perspectiefnota die in de lijn van het collegeprogramma de opmaat is naar de begroting 2018. De Perspectiefnota heeft als doel om vanuit een helder financieel perspectief de richting voor de komende jaren te bepalen. Voor 2018 kent de Perspectiefnota een aangepaste vorm in verband met de verkiezingen in maart 2018. De uitkomsten van de besluitvorming van de raad over de Perspectiefnota worden door het college van burgemeester en wethouders als basis gehanteerd bij het opstellen van de meerjarenbegroting.

Voor de totstandkoming van de Perspectiefnota 2018 hanteren wij de volgende planning:

Beeld- en oordeelsvormende vergadering

- Op 29 juni vindt een eerste behandeling plaats over de Perspectiefnota;
- Tijdens deze bijeenkomst worden ook de schriftelijke vragen beantwoord die zijn ingediend. De vragen dienen voor 19 juni, 12.00 uur te worden gesteld via het e-mailadres griffier@landsmeer.nl.

Besluitvormende vergadering

- De Perspectiefnota 2018 wordt in de raad van donderdag 6 juli 2017 behandeld.

Besluitvorming:

Wij stellen u voor de Perspectiefnota 2018 vast te stellen met daarin opgenomen:

- a. Het financieel perspectief voor 2018 tot en met 2021;
- b. De kaders (parameters) als uitgangspunt voor de Programmabegroting 2018 te hanteren;
- c. De voorgestelde keuzes.

Het college van burgemeester en wethouder gemeente Landsmeer

de secretaris

de burgemeester

AANBIEDINGSBRIEF	3
INHOUDSOPGAVE.....	5
1. INLEIDING	6
2. FINANCIËLE SAMENVATTING.....	7
3. PERSPECTIEF	8
3.1 Beleidsontwikkelingen 2018 en verder	8
3.2 Gevolgen van Rijksbeleid	10
3.3 Gemeentelijk belastinggebied	12
3.4 Mutaties in investeringen	13
3.5 Overige financiële ontwikkelingen	13
4. HET FINANCIËLE PERSPECTIEF	14
4.1 Toezichtkader van de provincie	14
4.2 Primitieve begroting	14
4.3 Kaders Programmabegroting	15
4.4 Totaal financiële gevolgen	16
4.5 Stand van de reserves	17
4.6 Woonlasten.....	18
4.7 Meerjareninvesteringsplan 2018-2021	19

1. INLEIDING

Voor u ligt de Perspectiefnota 2018. Een bijzondere Perspectiefnota. Bijzonder omdat deze Perspectiefnota het verkiezingsjaar betreft. Op 21 maart 2018 zijn er nieuwe gemeenteraadsverkiezingen. De nieuwe raad en het nieuwe college zal haar eigen beleidskeuzes en prioriteiten willen benoemen in het coalitieakkoord en het collegeprogramma.

In de planning & control cyclus is opgenomen - en verankerd in de financiële verordening - dat de raad uiterlijk 30 juni een Perspectiefnota krijgt aangeboden met een blik op de toekomst: welke ontwikkelingen doen zich voor in het algemeen en in het bijzonder voor de gemeente Landsmeer. Ofwel, een antwoord op de vraag: waar moeten we de komende jaren rekening mee houden? Het antwoord op deze vraag is ook van belang voor de nieuwe raad en het nieuwe college. De Perspectiefnota 2018 biedt de opmaat voor de voorbereiding en samenstelling van de Begroting 2018 en de verdere uitwerking daarvan in het meerjarenperspectief.

Samen met uw raad hebben we in het coalitieprogramma “De inwoners centraal” de ambities verwoord. Deze ambities hebben we vertaald naar ons collegeprogramma 2014-2018 “Vertrouwen, vernieuwen en loslaten”. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de verwezenlijking van de doelstellingen in het collegeprogramma en coalitieakkoord. In de aanloop naar de verkiezingen werken wij hard door aan deze doelstellingen. De Perspectiefnota 2018 betreft de periode 2018-2021. Daarom wordt in deze Perspectiefnota terughoudend omgegaan met voorstellen voor nieuw beleid en richten we ons op een algemene schets van de ontwikkelingen.

Leeswijzer

De Perspectiefnota 2018 is als volgt opgebouwd. In de inleiding is onze visie op de Perspectiefnota 2018 geschetst in relatie tot de verkiezingen in maart 2018. In hoofdstuk twee schetsen wij u een verkort overzicht van de financiële positie. Hierbij wordt inzicht gegeven in de structurele doorwerking van zowel de Jaarrekening 2016 als de 1^e Bestuursrapportage 2017. Ook wordt het financieel perspectief geactualiseerd met alle noodzakelijke verhogingen. Dit overzicht is immers de basis voor de mogelijkheden om invulling te geven aan de geschetste ontwikkelingen. In hoofdstuk drie schetsen wij het perspectief met daarin de ontwikkelingen die voor de komende jaren van belang zijn. Deze schets is gezien het verkiezingsjaar verdeeld over een vijftal sporen: beleidsontwikkeling, rijksbeleid, investeringen, overige financiële ontwikkelingen en gemeentelijke belastingen. In hoofdstuk vier wordt het financiële overzicht verder uitgewerkt. Het huidige financiële perspectief wordt aangevuld met de – meerjarige - financiële gevolgen van de ontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk drie.

2. FINANCIËLE SAMENVATTING

In dit hoofdstuk worden de financiële kaders voor de jaren 2018-2021 weergegeven. Het uitgangspunt is hierbij de begroting van vorig jaar, de zogenaamde primitieve begroting 2017. Vervolgens worden de cijfers geactualiseerd door het toevoegen van de cijfers vanuit de Jaarrekening 2016 en de 1^e Bestuursrapportage 2017. De meicirculaire is verwerkt. Het college gebruikt de Perspectiefnota 2018 als basis voor de samenstelling van de Programmabegroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021, waarbij het volgende in acht wordt genomen:

- de in het hoofdstuk 'financiële toelichting' genoemde uitgangspunten en parameters zijn vertrekpunt;
- het investeringsplan 2018-2021 moet in overeenstemming blijven met de beschikbare financiële middelen in het proces van de Programmabegroting 2018-2021.

Primitieve begroting	2018	2019	2020	2021
Primitieve meerjarenraming 2017 - 2020*	79.667	198.803	411.374	431.648
Structurele gevolgen Berap I 2017 (uit Rekening 2016 en Berap II 2016)	53.329	53.329	53.329	53.329
Structurele gevolgen Berap I 2017 (overige)	-48.732	-48.732	-48.732	-48.732
Subtotaal structurele gevolgen Berap I 2017	4.597	4.597	4.597	4.597
Saldo meerjarenraming 2018-2021	84.264	203.400	415.971	436.245

* De primitieve begroting is de begroting zoals deze is vastgesteld door de gemeenteraad voorafgaand aan het begrotingsjaar. Dit betekent dat begrotingswijzigingen voor 1 januari van het betreffende begrotingsjaar onderdeel uit maken van de primitieve begroting.

In het begrotingsjaar 2017 is door de raad reeds een aantal besluiten genomen met financiële gevolgen voor de meerjarenraming. In hoofdstuk vier worden deze nader toegelicht. Dit leidt tot de volgende meerjarenraming.

Meerjarenraming na raadsbesluiten	2018	2019	2020	2021
Saldo meerjarenraming 2018-2021	84.264	203.400	415.971	436.245
Financiële besluiten 2017	0	0	-40.500	-41.930
Saldo meerjarenraming 2018-2021 na raadsbesluiten	84.264	203.400	375.471	394.315

Met deze genomen besluiten en de in deze Perspectiefnota genoemde voorstellen, leidt dit tot het volgende overzicht.

Primitieve begroting	2018	2019	2020	2021
Saldo meerjarenraming 2018-2021 na raadsbesluiten	84.264	203.400	375.471	394.315
Beleidsontwikkelingen 2018	-367.267	-415.167	-533.233	-644.300
Mutaties investeringen	93.501	32.448	-42.857	-315.295
Gevolgen meicirculaire	300.202	347.785	387.273	482.851
Saldo meerjarenraming 2018-2021	110.700	168.466	186.654	-82.429

3. PERSPECTIEF

In dit hoofdstuk nemen wij u mee in de belangrijkste ontwikkelingen. Gezien het verkiezingsjaar is gekozen voor de volgende indeling:

- 3.1 Beleidsontwikkelingen 2018 en verder
- 3.2 Gevolgen van Rijksbeleid
- 3.3 Mutaties investeringen
- 3.4 Gevolgen gemeentelijk belastinggebied
- 3.5 Overige financiële ontwikkelingen

3.1 Beleidsontwikkelingen 2018 en verder

In de paragraaf worden enkele belangrijke ontwikkelingen genoemd die de agenda van 2018 en verdere jaren gaan beheersen. Een aantal van deze ontwikkelingen hebben ook financiële gevolgen voor de begroting van Landsmeer.

Gemeentelijk rioleringsplan

In 2017 wordt een nieuw rioleringsplan opgesteld. Dit plan wordt regionaal opgepakt. Er komt een algemeen regionaal deel aangevuld met een gemeentelijk specifiek deel. De financiële gevolgen zijn nog onduidelijk, in beginsel is dit budgetneutraal omdat tegenover de kosten kostendekkende rioolheffing staat.

Mobiliteitsvisie

De mobiliteitsvisie wordt naar verwachting in 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. Aan de mobiliteitsvisie zelf zijn geen financiële gevolgen verbonden. Na vaststelling zal een uitvoeringsplan worden opgesteld. De verwachting is dat voor de uitvoering van dit uitvoeringsplan extra middelen noodzakelijk zijn. Hiervoor is € 25.000 opgenomen.

Duurzaamheid

Er is nog geen duurzaamheidsagenda door de gemeenteraad vastgesteld. Voor de zomer 2017 wordt het proces bekend dat moet leiden tot een nieuwe duurzaamheidsagenda. De financiële gevolgen zijn nog niet duidelijk, maar gelet op het ambitieniveau is de verwachting dat er extra middelen nodig zullen zijn voor realisatie van de agenda.

Speelplaatsen

Het speelplan is door de gemeenteraad vastgesteld. Het uitvoeringsplan is in 2017 aangeboden aan het college. Het uitvoeringsplan geeft inzicht aan het geplande (groot) onderhoud en vervanging van speelterreinen voor de komende 8 jaar. Voor de uitvoering van dit uitvoeringsplan zijn extra middelen nodig. Voor het onderhoud wordt per jaar € 27.500 gerekend. De vervangingen zijn als kapitaallasten opgenomen in het Meerjareninvesteringsplan (MIP).

Wegenbeheer

De beleidsuitgangspunten wegbeheer zijn door de gemeenteraad vastgesteld. Het beheersplan zal in 2017 worden aangeboden aan het college. Dit plan zal meer inzicht geven aan het onderhoud van wegen. Door de beschikbaar gestelde middelen zal het achterstallig onderhoud binnen een termijn van 3 jaar worden ingelopen. Het achterstallig onderhoud wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve. Vanaf 2020 wordt het onderhoud gedekt vanuit het reguliere onderhoudsbudget.

Harmonisatie peuterspeelzalen/kinderdagverblijven

Met ingang van 1 januari 2018 is de wet Harmonisatie kinderopvang en peuteropvang van kracht. De gemeente heeft een verplichting ouders financieel te ondersteunen wanneer zij gebruik maken van voor- en vroegschoolse educatie en/of voorschoolse voorzieningen (peuteropvang). De gemeente ontvangt hiervoor een Decentralisatie uitkering Voorschoolse voorziening peuters. In combinatie met bestaand budget kan de harmonisatie budgetneutraal uitgevoerd worden.

Huisvesting onderwijs

Recent gehouden leerlingenprognoses geven aan dat het aantal leerlingen toeneemt de komende jaren. In het kader van onderwijshuisvesting wordt rekening gehouden met verzoeken van schoolbesturen om uitbreiding van gebouwen. De gemeente heeft een verplichting te voldoen aan huisvesting voor onderwijsinstellingen vanuit de wet op het Primair Onderwijs en de Verordening voorzieningen Huisvesting Onderwijs Landsmeer. Deze investeringen leiden naar verwachting tot een structurele lastenverzwaring van € 26.000 vanaf 2019. Dit wordt als stelpost kapitaallasten huisvesting onderwijs opgenomen in het Meerjareninvesteringsplan (MIP).

Participatiewet

Om de opheffing van BaanStede te realiseren is door het Algemeen Bestuur van BaanStede een Liquidatieplan en een Intentieverklaring over de ontvlechting opgesteld. De gemeente heeft het besluit genomen om BaanStede te ontvlechten. De incidentele frictiekosten voor de gemeente Landsmeer worden verwerkt in de Begroting 2017. Er is nog geen duidelijkheid over de eventuele kosten van herplaatsing van de huidige cliënten uit Landsmeer, bijvoorbeeld in een ander werkbedrijf.

Toezicht Wmo door de GGD

In de regio Zaanstreek-Waterland wordt de wettelijke verplichting tot het uitoefenen van toezicht op de Wmo dienstverlening bij GGD Zaanstreek-Waterland belegd. Hiervoor wordt een meldpunt calamiteiten en incidenten ingesteld, een toezicht-arrangement met algemene afspraken / maatwerkafspraken en jaarplan toezicht Wmo 2018 opgesteld. Deze nieuwe taak zal financiële consequenties hebben. Vooralsnog is de verwachting dat een en ander binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde Wmo-budget opgevangen kan worden.

Specialistische jeugdhulp 2018

Vanaf 1 januari 2018 gaan de regio's Amsterdam-Amstelland en Zaanstreek-Waterland voor de specialistische jeugdhulp op een andere manier werken. Dat betekent dat de gemeente vanaf 2018 geen producten meer inkoopt, maar resultaten.

Door uit te gaan van de ondersteuningsbehoefte van het gezin in plaats van op het aanbod van instellingen kan er meer resultaatgericht gewerkt worden.

Een zorgaanbieder krijgt een vast bedrag om een bepaald resultaat te halen. De aanbieder heeft er vervolgens belang bij om de zorg effectiever in te richten. Daarbij krijgt de aanbieder de opgave om de geleverde zorg nog meer aan te sluiten op de behoefte van het cliënt. De financieringswijze verandert ook. Er wordt ingestoken op een betaling bij aanvang zorg en een betaling bij einde zorg. Een en ander kan budgettair neutraal verwerkt worden.

Intergemeentelijke samenwerking Zaanstreek-Waterland en MRA

De gemeenteraad is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het MRA convenant en de inhoudelijke koers (actieagenda MRA) die daarin gevaren wordt. De implementatie vindt primair plaats binnen de bestaande budgetten en dekking daarvan. Na de zomer (2017) wordt de MRA Noord visie besproken in de raden. Mogelijkerwijs leidt dit tot aanvullende actiepunten ten opzichte van de MRA actieagenda. De raad dient rekening te houden met een separaat voorstel bij of na de behandeling van de MRA Noord visie.

Bestuurlijke toekomst

Op 18 mei 2017 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin nadere onderzoeken zijn geformuleerd voor het college. De conclusies daarvan zullen na de zomer gepresenteerd worden aan de gemeenteraad. Voor 31 december 2018 moet duidelijk zijn of het ingezette traject om tot een ambtelijke fusie te komen het gewenste resultaat zal hebben. Voor 2018 dienen we rekening te houden met mogelijke inhuur van expertise e/o capaciteit om te komen tot een succesvolle implementatie. Voor 2018 stellen we voor om een bedrag van € 100.000 te reserveren als een stelpost.

Netwerkparticipatie

In de afgelopen jaren zijn we gestart met onze Participatie-ontdekkingsreis vanuit de gedachte dat er veel kennis aanwezig is in onze lokale samenleving en dat inwoners meer vanuit eigen kracht kunnen bijdragen aan de lokale samenleving. Inmiddels zijn veel projecten op participatieve wijze tot stand gekomen. Dit heeft veel enthousiasme opgeleverd bij onze inwoners en bij onze medewerkers. Onze medewerkers zijn getraind met behulp van factor C om participatiemogelijkheden eerder te herkennen en vervolgens toe te passen. In het vierde kwartaal 2017 wordt een raadsbijeenkomst georganiseerd. De input wordt gebruikt voor een verdere ontwikkeling in het toepassen van Participatie. Hierbij is het van belang dat participanten vanuit de samenleving ook budget beschikbaar krijgen om zelfstandig invulling te kunnen geven aan het organiseren van participatieve bijeenkomsten. Wij stellen voor om in 2018 de eerste proeven hiermee te doen en hiervoor een eenmalig budget ter beschikking te stellen van € 10.000.

Organisatieontwikkeling

In 2015 is het organisatieplan “Anders met elkaar vooruit (onze ontdekkingsreis)” vastgesteld. Dit plan is onze leidraad voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. In de afgelopen twee jaar hebben we veel bereikt. Met een krappe organisatie is voldaan aan veel taken en daarnaast is tijd en energie besteed aan doorontwikkeling van de organisatie. Er zijn diverse projecten ter hand genomen, waarbij ook gebruik is gemaakt van de resultaten uit het medewerkers tevredenheids onderzoek. Om dit verder mogelijk te maken zijn moderne werkvormen vereist zoals mobiele telefoons, ipads en laptops. Hiervoor stellen wij voor een bedrag op te nemen van € 50.000 per jaar.

Subsidies

De ingeboekte bezuiniging op de subsidies van 100.000,00 is teruggebracht naar 50.000,00 in verband met het sluiten van nieuwe overeenkomsten.

De komende jaren zal er verder naar gestreefd worden om in het kader van het nieuwe subsidiebeleid met instellingen tot overeenkomsten te komen in plaats van een subsidie relatie.

3.2 Gevolgen van Rijksbeleid

Omgevingswet

Vorig jaar heeft de Perspectiefnota al melding gemaakt van de Omgevingswet. Het invoeren van de Omgevingswet heeft een grote impact op de gemeentelijke organisatie. In mei van dit jaar heeft minister Melanie Schultz van Haegen (Infrastructuur & Milieu) aangegeven dat de inwerkingtreding is verschoven naar 2019. Het wetgevingsproces kost meer tijd dan aanvankelijke gedacht. Hierdoor hebben gemeenten eveneens meer tijd voor de implementatie. De gemeente Landsmeer is inmiddels gestart met de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Dit gebeurt in samenwerking met omliggende gemeenten. In 2017 is budget beschikbaar voor een kwartiermaker, in 2018 zal de noodzakelijke inzet toenemen. Uit de door de VNG ter beschikking gestelde formats voor berekening volgt dat Landsmeer in 2018 rekening moet houden met het inzetten van 1 fte op de voorbereiding van de invoering van de wet. Daarnaast moet met kosten rekening worden gehouden voor

aanpassingen aan ICT en daarvoor benodigde inzet. Het laatste is nog te onduidelijk om een concrete raming te maken. In het Informatiebeleidsplan wordt hierop ook ingegaan.

Wet kwaliteitsborging

Naar verwachting wordt de “Wet kwaliteitsborging” in 2018 van kracht. Deze wet houdt samengevat in dat in 3 tranches de bouwtechnische toets van zowel de aanvraag omgevingsvergunning als het toezicht in zijn totaliteit overgaat van de gemeente naar (gecertificeerde) marktpartijen. Deze wet dwingt een bouwer gebruik te maken van een erkende private partij voor de toetsing van een bouwplan. In tranche 1 zal een selectie aan bouwwerken (de minst risicovolle bouwwerken) onder de private kwaliteitsborging vallen. Ongeveer 90% van de omgevingsvergunningen in de gemeente Landsmeer valt in deze selectie. De tranches 2 en 3 treden waarschijnlijk op 1 januari 2019 respectievelijk 2020 in werking. Het betekent minder werk voor de gemeente vooraf en tijdens de bouw, naar verwachting meer werk na de bouw. Het heeft ook groot effect op de legesinkomsten, die immers gebaseerd zijn op werkzaamheden, die de gemeente aan de aanvraag besteed. Er dient rekening mee gehouden te worden dat deze inkomsten drastisch afnemen. Het is nog niet duidelijk of en op welke wijze gemeenten gecompenseerd worden voor het verlies van legesinkomsten.

Algemene uitkering

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens de normeringsystematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringsystematiek, wordt het accres genoemd. De afgelopen twee jaar is het gemeentefonds in fases opnieuw ingericht, waarbij het doel was om in de verdeling van het gemeentefonds weer aansluiting te maken op het feitelijke uitgavenpatroon van gemeenten. De compensatie voor de in 2016 toegenomen uitgaven van het Rijk is verwerkt in de meicirculaire 2017.

Besluit Begroting en Verantwoording

In het afgelopen jaar is in de begroting veel gewijzigd waar het gaat om kengetallen. Hiermee wordt de vergelijkbaarheid van gemeenten vergroot. De komende jaren wordt dit nog verder ontwikkeld. Hierbij worden ook meer gegevens vergelijkbaar via de website “waarstaatjegemeente.nl”. Voor 2018 staat een wijziging op de rol voor de financiering van taken die de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) voor alle gemeenten uitvoert. De huidige financieringswijze met uitnamen uit het Gemeentefonds mag per 2018 niet meer. De VNG stelt voor een Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering in te stellen waar alle gemeenten jaarlijks naar rato hun bijdrage in storten. Omdat het Ministerie van Binnenlandse Zaken het Gemeentefonds hierop aanpast, komt het geld bij gemeenten terecht. Dat gebeurt volgens de verdeelsleutel van het aantal inwoners. Deze verdeelsleutel wordt toegepast door de VNG bij het innen van de bijdrage bij de gemeente. De financiële effecten zullen daardoor beperkt zijn.

Rekenrente

In 2017 zal de rekenrente geactualiseerd worden. Er wordt in de perspectiefnota gerekend met 4%. De gemiddelde rentevoet op basis van de rekening 2016 is 3,89%. Conform nieuwe regels van het BBV moet uiterlijk in 2017 de rekenrente geactualiseerd worden. Op basis van deze actualisatie wordt beoordeeld of de rekenrente aangepast moet worden.

Vernieuwing accountantscontrole 2018

De commissie BBV heeft in een notitie richtlijnen gegeven voor Vernieuwing van accountantscontrole. In de notitie wordt gevraagd om een aanpassing van de regelgeving die er toe moet leiden dat het college een uitspraak doet over de financiële rechtmatigheid (thans een taak van de accountant). De accountant betreft de uitspraak inzake de financiële rechtmatigheid bij de getrouwheidscontrole van de jaarrekening. Deze werkwijze - die ook bij het Rijk wordt toegepast - past meer in de lijn van de

horizontale verantwoordelijkheid. Dit betekent dat de interne controle taken van de gemeente verder ontwikkeld moeten worden. Op dit moment is nog niet voldoende zichtbaar welke gevolgen dit heeft voor de ambtelijke inrichting van de organisatie.

Informatiebeveiliging (informatiebeleidsplan)

De afgelopen jaren hebben de mogelijkheden als het gaat om digitale dienstverlening een enorme vlucht genomen. De gemeente Landsmeer is in deze ontwikkeling meegegaan. De komende jaren gaan deze ontwikkelingen alleen maar verder. De dienstverlening naar burgers gaat meer en meer digitaal en systemen van gemeenten en ketenpartners worden meer en meer met elkaar verbonden. Intrinsieke wensen van de gemeente Landsmeer lopen hand in hand met wettelijke eisen vanuit het Rijk. Daarnaast zal digitale veiligheid meer en meer aandacht vragen. Op het moment van schrijven van deze Perspectiefnota werd een wereldwijde cyberaanval met ransomware uitgevoerd die ook gevolgen heeft gehad voor Nederland. Ook meerdere gemeenten hebben hier hinder van ondervonden omdat veel mailsysteem uit voorzorg tijdelijk zijn afgesloten. De cyberaanvallen worden steeds ingenieuzer. In 2016 zijn we gestart met het opstellen van een plan om de digitale dienstverlening en de informatiebeveiliging verder te ontwikkelen. Dit Informatiebeleidsplan (IBP) brengt de digitale dienstverlening, de informatiebeveiliging en de wettelijke eisen vanuit het Rijk bij elkaar om tot een gedragen plan te komen voor de komende jaren. Dit IBP is verdeeld in vier sporen.

1. Basis op orde
2. Doorontwikkeling dienstverlening
3. Hoe kan ik altijd en overal mijn werk doen
4. Samenwerking en outsourcing

Per spoor worden diverse projecten uitgevoerd in de periode 2017 – 2021. De bijbehorende financiële rekensom wordt nog nader uitgewerkt. Op dit moment wordt rekening gehouden met een totaal bedrag van circa € 715.000. Hiervan wordt circa € 365.000 gedekt uit lopende budgetten en eerder ter beschikking gestelde kredieten. Het restant van € 350.000 is verwerkt in de perspectiefnota.

3.3 Gemeentelijk belastinggebied

Ozb belasting

Een belangrijk speerpunt van het college is het realiseren van lastenverlichting voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. In dit kader hebben we de extra verhoging van 1% achterwege gelaten. Er zijn al eerder maatregelen genomen en keuzes gemaakt. Zo is de hondenbelasting afgeschaft alsook de precariobelasting op bootjes. Ook heeft het college een raadsnotie in behandeling om de ozb-lasten voor sport- en cultuurverenigingen met een eigen accommodatie af te schaffen.

Precariobelasting

De gemeente Landsmeer legt al enkele jaren precariobelasting op aan twee partijen die kabels en leidingen in gemeentelijke grond hebben. Over deze belasting wordt, met name door nutsbedrijven, al jaren discussie gevoerd met het Rijk, met als doel om deze af te schaffen. Inmiddels heeft de 2^e kamer een wetsvoorstel aangenomen waarbij gemeenten, die reeds op 10 februari 2016 precariobelasting heffen, dit mogen voortzetten tot 1 januari 2022 tegen maximaal de tarieven die werden toegepast op 10 februari 2016. Het college volgt deze uitspraak en hanteert de huidige tarieven tot 1 januari 2022.

3.4 Mutaties in investeringen

Een belangrijk onderdeel van de perspectiefnota, is het proces van actualiseren van de investeringen en daarmee de kapitaallasten. Samengevat het meerjarig investeringsplan (MIP 2018-2021). Er dienen een aantal stappen doorlopen te worden om te komen tot een geactualiseerd MIP. Als eerste

dienen de bestaande activa op basis van de Jaarrekening geactualiseerd te worden. Hierdoor ontstaan meerjarig de nieuwe afschrijvings- en rentekosten, voor de bestaande activa. Vervolgens wordt de projectenlijst van Ruimtelijke Zaken geactualiseerd en de kapitaallasten verwerkt in het MIP. De actualisatie van de bestaande activa en de projectenlijst resulteert tot het MIP 2018-2021. Een financieel overzicht van het MIP is terug te vinden onder 4.8.

3.5 Overige financiële ontwikkelingen

Gezien het meerjarig positieve begrotingssaldo zien wij geen aanleiding om vooruitlopend op de begroting ombuigingsvoorstellen te doen. Wel geven wij u in overweging dat de ontwikkelingen in het sociaal domein zich bestendigen en dat het niveau van de bestemmingsreserve decentralisaties – ook na vermindering met een investeringslast voor het IBP – onverminderd hoog blijft.

4. HET FINANCIËLE PERSPECTIEF

In hoofdstuk twee is de huidige financiële stand van zaken geschetst. In hoofdstuk drie zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven. In dit hoofdstuk gaan we verder de diepte in door het financiële perspectief te schetsen op basis van de financiële uitgangspunten en de beschreven ontwikkelingen.

4.1 Toezichtkader van de provincie

In de kaderbrief 2018 hebben Gedeputeerde staten de volgende kaders aangegeven waar de begroting aan moet voldoen om voor repressief toezicht in aanmerking te komen.

- De begroting dient structureel en reëel in evenwicht te zijn of, als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht tot stand wordt gebracht;
- De begroting 2017 behoort structureel en reëel in evenwicht te zijn. Indien de begroting 2017 niet in evenwicht is, zal het structurele tekort worden betrokken bij het opstellen van de begroting 2018. Dat betekent dat in de begroting inzicht moet worden gegeven in het structurele en incidentele aandeel van het tekort;
- De vastgestelde begroting 2018 dient tijdig, voor 15 november 2017 aan Gedeputeerde staten te zijn toegezonden.

Met het begrip structureel evenwicht wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Reëel houdt in dat er sprake is van realistische ramingen.

4.2 Primitieve begroting

Primitieve begroting	2018	2019	2020	2021
Saldo meerjarenraming 2018-2021 na raadsbesluiten	84.264	203.400	375.471	394.315
Beleidsontwikkelingen 2018	-367.267	-415.167	-533.233	-644.300
Mutaties investeringen	93.501	32.448	-42.857	-315.295
Gevolgen meicirculaire	300.202	347.785	387.273	482.851
Saldo meerjarenraming 2018-2021	110.700	168.466	186.654	-82.429

De primitieve meerjarenraming gecorrigeerd met bovengenoemde ontwikkelingen en verwerking van de Perspectiefnota 2018 geeft een positieve begroting voor de jaren 2018 t/m 2020. Voor het jaar 2021 is een tekort waar te nemen.

Bij de beoordeling baseert de provincie zich op de begroting die ontstaat is van incidentele baten en lasten, zie tabel incidentele baten en lasten op blz. 16. Hierin geeft de meerjarenbegroting voor alle jaren een positief saldo.

Dit voldoet aan de kaders van de provincie om de huidige status van repressief toezicht te behouden.

4.3 Kaders Programmabegroting

Het ontwerpproces van de Programmabegroting 2018-2021 start met het aangeven van de kaders.

Uitgangspunten Programmabegroting 2018-2021

Als basis voor het ontwerp van de primitieve Programmabegroting 2018-2021 stellen wij voor de volgende uitgangspunten te hanteren:

- a. het vertrekpunt voor de concept Programmabegroting 2018-2021 is het saldo van de begroting 2017 met inachtneming van de uitkomsten van de concept jaarrekening 2016 en de voorlopige uitkomst van de 1^e Bestuursrapportage.
- b. de gevolgen van de meicirculaire zijn verwerkt in deze Perspectiefnota.
- c. het beroep op het gemeentelijke weerstandsvermogen (algemene reserve) om tekorten in de exploitatie te dekken dient zo beperkt mogelijk te blijven;
- d. wij hanteren bij de opstelling van de begroting 2018 de parameters zoals hieronder opgenomen.

Parameters Programmabegroting 2018-2021

Als uitgangspunt voor de meerjarenraming 2018-2021 hanteren wij de volgende parameters.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Prijsontwikkeling				
Inflatiecorrectie	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%
Mutaties gemeentelijke tarieven				
Leges*	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%
Onroerende zaakbelastingen**	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%
Afvalstoffenheffing kostendekkend (kd)	kd	kd	kd	kd
Rioolheffing kostendekkend (kd)	kd	kd	kd	kd
Overige gemeentelijke belastingen en heffingen**	2,4%	2,4%	2,4%	2,4%
Financiering				
Rente	4%	4%	4%	4%

* Over het algemeen gaan wij uit van kostendekkende leges met uitzondering van de lijkbezorgingsrechten en de marktgelden. Op deze tarieven wordt de reguliere indexatie (inflatiecorrectie) toegepast. De overige tarieven worden, conform de Perspectiefnota 2011 verhoogd met een extra verhoging van 1% boven op de inflatiecorrectie.

** Conform de Perspectiefnota worden de gemeentelijke belastingen verhoogd met een extra verhoging van 1% boven op de inflatiecorrectie. Deze extra verhoging hebben we in het kader van lastenverlichting voor onze inwoners, bedrijven en instellingen achterwege gelaten voor de onroerende zaakbelastingen.

4.4 Totaal financiële gevolgen

Op basis van de begroting 2017 en de financiële ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk drie, is het totale financiële plaatje voor de begroting 2018-2021 als volgt:

Primitieve Meerjarenraming	2018	2019	2020	2021
Primitieve meerjarenraming 2017 - 2020	79.667	198.803	411.374	431.648
Structurele gevolgen Berap I 2017	4.597	4.597	4.597	4.597
Genomen raadsbesluiten			-40.500	-41.930
Saldo meerjarenraming 2018-2021	84.264	203.400	375.471	394.315

Financiële ontwikkelingen	2018	2019	2020	2021
Gevolgen meicirculaire	300.202	347.785	387.273	482.851
GGD (decentralisatie vaccinatieprogramma)	-34.500	-34.500	-34.500	-34.500
Actualisatie staats en MIP 2018-2021	93.501	32.448	-42.857	-315.295
Informatiebeheer (onderhoud)	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Organisatieontwikkeling	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Uitvoeringsplan speelterreinen (onderhoud)	-27.500	-27.500	-27.500	-27.500
Netwerkparticipatie	-10.000			
Omgevingswet - formatie	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
Vervallen taakstelling subsidies	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
IBP operationele lasten incl. formatie	-2.000	17.500	-102.500	-77.500
IBP kapitaallasten	-8.267	-59.667	-57.733	-55.800
Herbouw school				-138.000
Effect van achterwege laten extra 1% OZB verhoging	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Uitbreiding school		-26.000	-26.000	-26.000
Motie vrijstelling van OZB voor sport- en cultuurverenigingen	pm	pm	pm	pm
Duurzaamheidsagenda	pm	pm	pm	pm
Participatie / Baanstede	pm			
Ontwikkeling MRA	pm			
Subtotaal financiële ontwikkelingen	26.436	-34.934	-188.817	-476.744
Saldo meerjarenraming 2018-2021	110.700	168.466	186.654	-82.429

Incidentele baten en lasten

De begrotingsvoorschriften geven aan dat er sprake moet zijn van een duurzaam financieel evenwicht. Dit betekent dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. In onderstaand overzicht wordt het begrotingsoverzicht getoond waarbij geen incidentele baten en lasten zijn opgenomen. Dit leidt tot het volgende overzicht.

Primitieve Meerjarenraming	2018	2019	2020	2021
Saldo meerjarenraming 2018-2021	110.700	168.466	186.654	-82.429
Incidentele lasten	-449.204	-284.192	-157.014	-158.444
Incidentele baten	142.368	53.000	53.000	53.000
Saldo incidentele baten en lasten*	-306.836	-231.192	-104.014	-105.444
Totaal structureel saldo	417.536	399.658	290.668	23.015

*een last als saldo betekent een incidenteel saldo dat niet meetelt in het Saldo meerjarenraming

4.5 Stand van de reserves

In onderstaande tabel is de algemene reserve opgenomen alsmede de bestemmingsreserves. Het saldo van de bestemmingsreserve Wmo is met ingang van 2016 toegevoegd aan de bestemmingsreserve decentralisaties.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2017
Algemene reserve	3.956.473	3.956.473
Amendement BG 2017, werkgroep bestuurlijke toekomst		-2.500
Amendement BG 2017, communicatieplan		-7.000
Amendement BG 2017, overheveling reserve 3D (€ 295.000)		185.000
BBV wijziging, opheffen reserve inv. Maatschappelijk nut		1.343.882
Jaarresultaat 2016		612.392
Budgetoverheveling rekening 2016		-154.475
Onttrekking cf BG 2017 t.b.v. marktinitiatieven		-100.000
Bgwz 2 liquidatie GR Baanstede		-46.240
Bgwz 3 onttrekking tbv onderhoud wegen		-400.000
Saldo Berap 2017-1		67.779
Saldo algemene reserve	3.956.473	5.455.311
Perspectiefnota 2018		110.700
Perspectiefnota 2019		168.466
Perspectiefnota 2020		186.654
Perspectiefnota 2021		-82.429
Saldo algemene reserve na perspectiefnota		5.838.702
Bestemmingsreserve basisregistraties	132.188	61.820
Bestemmingsreserve onderhoud wegen	481.736	681.736
Bestemmingsreserve decentralisaties	1.597.181	1.412.181
Algemene reserve - mutatie bestuurlijke toekomst		-100.000
Bestemmingsreserve openbare ruimte**	1.343.882	0
Bestemmingsreserve actualisatie bestemmingsplannen	203.428	143.428
Bestemmingsreserve slok gelden	9.645	5.277
Subtotaal bestemmingsreserves***	3.768.060	2.204.442
Saldo reserves	7.724.533	8.043.144

** Het saldo van de (algemene) bestemmingsreserve openbare ruimte is overeenkomstig nieuwe regels van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) opgeheven. Vervolgens is dit bedrag ondergebracht in een dekkingsreserve. Met deze dekkingsreserve kunnen kapitaallasten van investeringen worden gefinancierd.

*** Overeenkomstig de nieuwe regels van de BBV stellen wij u voor een bestemmingsreserve een beperkte looptijd te geven van maximaal drie jaar tenzij bij de vorming van de reserve afwijkend wordt besloten.

4.6 Woonlasten

De onroerende zaakbelasting wordt, tezamen met de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gerekend tot de gemeentelijke woonlasten. Bij de berekening van de gemiddelde woonlasten is als uitgangspunt gehanteerd een woning met een WOZ-waarde van € 300.000,- en bewoond door een huishouden van 3 of meer personen.

Belasting/heffing	2016	2017	Indicatie 2018
Onroerende zaakbelasting	367,83	333,84	338,51
Rioolheffing	218,30	218,20	223,44
Afvalstoffenheffing	283,60	289,25	296,19
Totaal woonlasten	869,73	841,29	858,14
Stijging ten opzichte van 2017			2,0%

4.7 Meerjareninvesteringsplan 2018-2021

Regulier MIP 2018-2021 (excl. Riolering)

Regulier MIP 2018-2021 (excl. Riolering)		Netto inv. excl.BTW	Afschrijv. termijn	Kapt.last 2018	Kapt.last 2019	Kapt.last 2020	Kapt.last 2021
2017							
1717 Speelplan, project 29		40.000	10	5.600	5.440	5.280	5.120
1708 Vervangen OV Den Ijp (Schoolstraat - Polderweg)		26.408	25	2.113	2.070	2.028	1.986
1618 Baggeren stedelijk water		154.345	25	12.348	12.101	11.854	11.607
1607 Herinrichten Talingweg-Watersnijaan (vervangt plan Oost 2de fase)		495.034	25	19.801	39.603	38.811	38.019
1606 Herinrichten Houtsnijaan (vervangt deel plan Oost 3de/4de fase)		460.228	25	36.818	36.082	35.346	34.609
Vervanging wagenpark		93.541	10	13.096	12.722	12.347	11.973
Totaal 2017		1.269.556		89.776	108.017	105.665	103.314
2018							
1504 Herinrichten Violierweg, Zwanebloemweg, Riethalmweg en Weegbreesinggel		753.955	25	0	30.158	60.316	59.110
1813 vervangen brug 33,37,38		85.000	40	0	5.525	5.440	5.355
1821, 1822 Speelplan, project 2 en 8		90.000	10	0	12.600	12.240	11.880
1806 Aanbrengen beschoeiingen volgens oeverbeheerplan (fase 4 en 5)		282.966	20	0	25.467	24.901	24.335
1808 Herinrichting Meerkoetstraat, Reigerlaan, Lepelaarstraat, Calkoenstraat		395.700	25	0	15.828	31.656	31.023
1709 Ruimen 32 algemene graven		35.000	25	0	2.800	2.744	2.688
1706 Herinr.Hazenweg-Patrijzenweg (vervangt deels Plan Oost 3de/4de fase)		170.000	25	0	13.600	13.328	13.056
Vervanging vaste activa module FMS400		12.900	6	0	2.666	2.580	2.494
1815 Fietsdoorsteek Burgweg - ML Kingstr.		25.000	25	0	2.000	1.960	1.920
1621 Infra t.b.v. laadpalen voor elektrische voertuigen		12.781	10	0	1.789	1.738	1.687
Totaal 2018		1.863.303		0	112.434	156.904	153.548
2019							
1715 Parkeren ML Kingstraat OBS Stap-Dienstencentrum		40.000	25	0	0	3.200	3.136
1908 vervangen brug 39,19		136.000	40	0	0	8.840	8.704
1911,1912,1913,1914,1915,1916 Speelplan, project NW,3,9,23,24,25		95.000	10	0	0	13.300	12.920
1810 Kunstgras vervangen		82.063	10	0	0	11.489	11.161
1909 Aanbrengen beschoeiingen volgens oeverbeheerplan (fase 6 van 9)		144.389	20	0	0	12.995	12.706
2105 Herprofilering IJdoornlaan		283.839	25	0	0	22.707	22.253
1710 Herstraten Nieuwe Gouw fase 1		517.300	25	0	0	20.692	41.384
Vervanging speelveld afscheiding A-veld IVV		40.000	10	0	0	5.600	5.440
Totaal 2019		1.338.592		0	0	98.823	117.704
2020							
2016,2017,2018 Speelplan, project 12,21,22		50.000	10	0	0	0	7.000
1505 Herstel metselwerk kademuur Zuid+Noordeinde		56.768	10	0	0	0	7.947
1615 Herinrichten terrein rondom NH-kerk		195.413	25	0	0	0	15.633
1804 Herinrichten Speksnijdersweg		274.814	25	0	0	0	21.985
1904 Herstraten Tormentilstraat e.v.		475.817	25	0	0	0	38.065
2005 Herinrichting Kamperfoelistr.-Klaverstr.		709.534	25	0	0	0	56.763
2012 Aanbrengen beschoeiingen volgens oeverbeheerplan (fase 7 van 9)		147.277	20	0	0	0	13.255
1711 Herstraten Nieuwe Gouw fase 2		424.500	25	0	0	0	16.980
Totaal 2020		2.334.122		0	0	0	177.629
2021							
2111,2112 Speelplan, project 13,18		39.000	10	0	0	0	0
1604 Herinrichting Aalscholverstraat 33-43		28.000	25	0	0	0	0
2108 Aanbrengen beschoeiingen volgens oeverbeheerplan fase 8		145.995	20	0	0	0	0
2104 Herinrichting Aalscholverstraat 1 tm 31 en Zultestraat		340.300	25	0	0	0	0
1605 Herinrichten Burg Postweg tussen Kerkebreek en Dorpsstraat		447.500	25	0	0	0	0
1712 Herstraten Nieuwe Gouw fase 3		411.000	25	0	0	0	0
Totaal 2021		1.411.795		0	0	0	0
Eindtotaal		8.217.367		89.776	220.451	361.392	552.194

MIP Riolering 2018-2021

MIP Riolering 2018-2021		Netto inv. excl.BTW	Afschrijv. termijn	Kapt.last 2018	Kapt.last 2019	Kapt.last 2020	Kapt.last 2021
2017							
1506 Riolering Houtsnipiaan (vervangt deels plan Oost 3de/4de fase)	370.570	25	29.646	29.053	28.460	27.867	
Totaal 2017	370.570		29.646	29.053	28.460	27.867	
2018							
1704 Riolering Lepelaarstraat	215.980	25	0	17.278	16.933	16.587	
1805 Riolering Meerkoetstraat-Reigerlaan-Calkoenstraat	540.333	25	0	43.227	42.362	41.498	
1817 Vervanging persleiding Burg. Postweg, Deijsselhof, Kerkebreek en Noorderbreek	42.000	15	0	4.480	4.368	4.256	
1818 Digitaliseren rioolhuisaansluitingen en kolkleidingen in GIS-bestandslaag	20.000	25	0	1.600	1.568	1.536	
1819 Afkoppelen hemelwater / grondwater aansluitingen drukriolering	20.000	15	0	2.133	2.080	2.027	
1609 Riolering Hazenweg-Patrijzenweg (vervangt deels plan Oost 3de/4de fase)	391.007	25	0	15.640	31.281	30.655	
1705 Voorbereidingskrediet Nieuwe Gouw	100.000	40	0	6.500	6.400	6.300	
Totaal 2018	1.329.320		0	90.859	104.991	102.858	
2019							
1718 Riolering Nieuwe Gouw fase 1	750.000	40	0	0	30.000	48.750	
Totaal 2019	750.000		0	0	30.000	48.750	
2020							
2013 Vervanging / renovatie gemalen electromechanisch	100.000	15	0	0	0	10.667	
2014 Vervanging / renovatie gemalen bouwkundig	100.000	30	0	0	0	7.333	
2015 Vervanging persleiding Lisstraat en Noordeinde	50.000	15	0	0	0	5.333	
1809 Riolering Tormentilstraat eo	579.694	25	0	0	0	46.375	
1905 Riolering Kamperfoeliestraat-Klaverstraat eo	778.001	25	0	0	0	31.120	
1719 Riolering Nieuwe Gouw fase 2	590.000	40	0	0	0	23.600	
Totaal 2020	2.197.695		0	0	0	124.429	
2021							
2006 Rioolwerk Aalscholverstraat 1-31 en Zultestraat	467.000	25	0	0	0	0	
2007 Rioolwerk Aalscholverstraat 33-43	95.000	25	0	0	0	0	
1720 Riolering Nieuwe Gouw fase 3	670.000	40	0	0	0	0	
Totaal 2021	1.232.000		0	0	0	0	
Eindtotaal	5.879.584		29.646	119.911	163.451	303.904	

Actualisatie kapitaallasten perspectiefnota 2018

Actualisatie kapitaallasten perspectiefnota 2018	Kapt.last 2018	Kapt.last 2019	Kapt.last 2020	Kapt.last 2021
Doorrekening kapitaallasten 2018-2021				
Actualisatie kapitaallasten bestaande activa (o.b.v. jaarrekening 2016)	1.810.453	1.648.013	1.550.044	1.491.227
Actualisatie kapitaallasten MIP Riolering	29.646	119.911	163.451	303.904
Actualisatie kapitaallasten MIP Regulier	89.776	220.451	361.392	552.194
Totaal geactualiseerde kapitaallasten 2018-2021	1.929.875	1.988.375	2.074.887	2.347.325
Kapitaallasten bestaande begroting				
	2.023.375	2.020.824	2.032.030	2.032.030
Totaal kapitaallasten bestaande begroting	2.023.375	2.020.824	2.032.030	2.032.030
Doorrekening verschil in kapitaallasten				
Bijstelling kapitaallasten 2018-2021	93.501	32.448	-42.857	-315.295
Totaal bijstelling kapitaallasten 2018-2021	93.501	32.448	-42.857	-315.295